

REPUBLIKA E KOSOVËS - РЕПУБЛИКА КОСОВО - REPUBLIC OF KOSOVO
GJYKATA KUSHTETUESE
УСТАВНИ СУД
CONSTITUTIONAL COURT

Priştine, 5 Temmuz 2013
Nr. Ref.: RK438/13

KABUL EDİLMEZLİK KARARI

Başvuru No: KI27/12, KI31/12, KI32/12 ve KI33/12

Başvurucu

Mykereme Hoxha, Merita Hoxha, Mërgim Hoxha ve Blerim Hoxha

**İpek Belediye Mahkemesi'nin C.90/03 sayı ve 09.01.2008 sayılı kararı ile
İpek Bölge Mahkemesi'nin AC Nr. 313/2010 sayı ve 09.11.2011 tarihli
kararı hakkında anayasal denetim başvurusu**

KOSOVA CUMHURİYETİ ANAYASA MAHKEMESİ

Mahkeme Heyeti:

Enver Hasani, Başkan
Ivan Čukalović, Başkanvekili
Robert Carolan, Üye
Altay Suroy, Üye
Almiro Rodrigues, Üye
Snezhana Botusharova, Üye
Kadri Kryeziu, Üye
Arta Rama-Hajrizi, Üye

Başvurucu:

1. Başvurucular İpek mukimleri Mykereme Hoxha, Merita Hoxha, Mërgim Hoxha ve Blerim Hoxha'dır.

İtiraz Edilen Karar

2. İtiraz edilen kararlar şunlardır: İpek Belediye Mahkemesi'nin C.90/03 sayı ve 09.01.2008 sayılı kararı ile İpek Bölge Mahkemesi'nin AC Nr. 313/2010 sayı ve 09.11.2011 tarihli kararı.

Başvurunun Konusu

3. Başvurucular 19 Mart 2012 ve 26 Mart 2012 tarihlerinde Kosova Cumhuriyeti Anayasa Mahkemesi (bundan sonra: Mahkeme)'ne ayrı başvurular sunmuşlardır. Başvurucular İpek Belediye Mahkemesi'nin C.90/03 sayı ve 09.01.2008 sayılı kararı ile İpek Bölge Mahkemesi'nin AC Nr. 313/2010 sayı ve 09.11.2011 tarihli kararının Kosova Cumhuriyeti Anayasası [bundan sonra: Anayasa]'nın 3. maddesi [Kanun Önünde Eşitlik], 7. maddesi [Değerler], 16. maddesi [Anayasanın Üstünlüğü], 21. maddesi [Genel Esaslar], 22. maddesi [Uluslararası Anlaşma ve Belgelerin Doğrudan Uygulanması], 23. maddesi [İnsanlık Onuru], 24. maddesi [Kanun Önünde Eşitlik], 25. maddesi [Yaşam Hakkı], 26. maddesi [Kişisel Bütünlük Hakkı], 27. maddesi [İşkence, Şiddet, İnsanlık Dışı ve Onur Kırıcı Muamelelerin Yasaklanması], 31. maddesi [Doğru ve Tarafsız Yargılanma Hakkı], 41. maddesi [Resmi Belgelere Erişim Hakkı], 46. maddesi [Mal Güvenliği], 54. maddesi [Hakların Yargı Yoluyla Korunması], 102. maddesi [Yargı Sistemi Genel Esasları] ve Avrupa İnsan Hakları Sözleşmesi (bundan sonra: AİHS)'nin 1. maddesi [İnsan Haklarına Saygı Yükümlülüğü], 2. maddesi [Yaşama Hakkı], 3. maddesi [İşkence Yasağı], 6.1 fıkrası [Adil Yargılanma Hakkı], 8. maddesi [Özel ve Aile Yaşamına Saygı Hakkı], 10. maddesi [İfade Özgürlüğü], 13. maddesi [Etkili Bir Hukuki Yola Başvurma Hakkı], 14. maddesi [Ayrımcılık Yasağı] ile AİHS'nin 1. Ek Protokolünün 1. maddesi, 7. Ek Protokolün 2. maddesi, 3. maddesi ve 4. maddesi ve 12. Ek Protokolün 1. maddesiyle güvence altına alınan haklarının ihlal edildiğini ileri sürmüşlerdir.

İlgili Hukuk

4. Başvuru Anayasa'nın 113.7 fıkrası, 03/L-121 sayı ve 15 Ocak 2009 tarihli Kosova Cumhuriyeti Anayasa Mahkemesi Hakkında Yasa (bundan sonra: Yasa)'nın 20. maddesi ve Kosova Cumhuriyeti Anayasa Mahkemesi İçtüzüğü (bundan sonra: İçtüzük)'nün 56. kuralına dayandırılmıştır.

Başvuru Süreci

5. İlk başvuru Mykereme Hoxha 9 Mart 2012 tarihinde Mahkeme'ye başvurmuştur.
6. İkinci ile üçüncü başvurucular Merita Hoxha ve Mergim Hoxha 26 Mart 2012 tarihinde Mahkeme'ye başvurmuşlardır.

7. Dördüncü başvuru Blerim Hoxha 27 Mart 2012 tarihinde bu Mahkeme'ye başvurusunu teslim etmiştir.
8. Başkan'ın GJR. 27/12 sayı ve 11 Nisan 2012 tarihli kararıyla Üye Robert Carolan KI 27/12 sayılı başvuru için raportör yargıç olarak görevlendirilmiştir. Başkan'ın aynı tarih ve KSH 27/12 sayılı kararıyla Üyeler Altay Suroy (başkan), Gjyljeta Mushkolaj ve Iliriana Islami'den oluşan Ön İnceleme Heyeti belirlenmiştir.
9. Başkan'ın GJR. 31/12 sayı ve 23 Nisan 2012 tarihli kararıyla Üye Gjyljeta Mushkolaj KI 31/12 sayılı başvuru için raportör yargıç olarak görevlendirilmiştir. Başkan'ın aynı tarih ve KSH 31/12 sayılı kararıyla Üyeler Snezhana Botusharova, Ivan Čukalović ve Iliriana Islami'den oluşan Ön İnceleme Heyeti belirlenmiştir.
10. Başkan'ın GJR. 32/12 sayı ve 23 Nisan 2012 tarihli kararıyla Üye Almiro Rodrigues KI 33/12 sayılı başvuru için raportör yargıç olarak görevlendirilmiştir. Başkan'ın aynı tarih ve KSH 32/12 sayılı kararıyla Üyeler Robert Carolan, Kadri Kryeziu ve Enver Hasani'den
11. Başkan'ın GJR. 33/12 sayı ve 23 Nisan 2012 tarihli kararıyla Üye Altay Suroy KI 33/12 sayılı başvuru için raportör yargıç olarak görevlendirilmiştir. Başkan'ın aynı tarih ve KSH 33/12 sayılı kararıyla Üyeler Ivan Čukalović, Gjyljeta Mushkolaj ve Iliriana Islami'den oluşan Ön İnceleme Heyeti belirlenmiştir.
12. Başvurucuların, kendilerince iddialarını kanıtlamak için önemli olduklarını söyledikleri genelde derece mahkemelerince yapılan duruşma tutanaklarından oluşan ilave evrakı 24 Nisan 2012 tarihinde Mahkeme'ye sunmuşlardır.
13. Anayasa Mahkemesi 18 Mayıs 2012 tarihinde bir yazı göndererek başvuru sahiplerine başvurularının kaydedildiğini bildirmiştir. Mahkeme aynı tarihte başvuru sahibi Mykereme Hoxha'dan daha önce teslim edilmemiş ilave evrakı teslim etmesini istemiştir.
14. İçtüzüğün 37.1 kuralı ve Başkan'ın Emirnamesi (Urdh. KI27/12, KI31/12 KI33/12) uyarınca 4 Temmuz 2012 tarihinde tüm başvurular birleştirilerek KI27/12 sayılı başvuru için belirlenen Raportör Yargıç ve Ön İnceleme Heyeti'nin aynısı birleştirilen dosyaya bakmaya yetkilendirilmiştir.
15. Başkan'ın 2 Temmuz 2012 tarih ve GJR 35/12 sayılı kararıyla yeni Ön İnceleme Heyeti belirlenmiştir. Heyete Üyeler Altay Suroy (başkan), Anayasa Mahkemesi'ndeki görev süresi 26 Haziran 2012 tarihinde dolan Üye Gjyljeta Mushkolaj yerine Üye Ivan Čukalović ve Mahkeme'deki görev süresi 26 Haziran 2012 tarihinde dolan Üye Iliriana Islami yerine Üye Kadri Kryeziu tayin edilmiştir.
16. Ön İnceleme Heyeti 21 Haziran 2013 tarihinde Raportör Yargıç'ın raporunu inceledikten sonra Mahkeme Heyeti'ne başvurunun kabul edilmez olduğu yönünde teklif sunmuştur.

Olguların Özeti

17. İlk başvuruçunun müteveffa kocası ve diğer başvuruçuların müteveffa babası olan İpek mukimi M. H., İpek mukimi olan H. D. ile 26 Ekim 1986 tarihinde 0,68 m²'lik mülke ilişkin alım satım sözleşmesi akdetmişlerdir. Bu sözleşme 10 Kasım 1986 tarihinde İpek Belediye Mahkemesi'nde onaylanmıştır.
18. H. D. kendi avukatı aracılığıyla 11 Ekim 1996 tarihinde davalı M.H.'ye karşı İpek Belediye Mahkemesi'ne mülkiyet tespiti davası açarak ortak bina yapımı için mülkleri birleştirme konusunda aralarında anlaştıklarını, fakat mülkiyet hakkının M. H.'ye devrini gerçekleştiren bir alım satım sözleşmesi imzaladığının bilincinde olmadığını ileri sürmüştür.
19. Davalı M. H. 16 Eylül 1997 tarihinde H. D. aleyhinde karşı dav açmıştır.
20. M. H. 11 Ekim 2002 tarihinde vefat etmiştir.
21. H. D.'nin yasal temsilcisi 11 Mart 2003 tarihinde İpek Belediye Mahkemesi'ne bir dilekçeyle başvurarak müteveffa M. H.'nin mirasçıları hakkında dava sürecinin devam etmesini talep etmiştir.
22. İpek Belediye Mahkemesi 9 Ocak 2008 tarihinde çıkardığı C.nr. 90/03 sayılı kararında şunları belirtmiştir:
 - I. *İpek mukimi H.D.'nin iki oda, mutfak, antre, banyo ve terastan oluşan 46,35 m² kullanım alanına sahip daire, 7.77 m²'lik bodrumu ve ortak inşaatın zemin katındaki 5,72 m²'lik giriş ve 12,64 m²'lik merdiven kısmının sahibi olduğunun teyidine;*
 - II. *İpekli müteveffa M.H.'nin yasal mirasçıları olan Mikereme Hoxha, Mergim Hoxha, Blerim Hoxha, Merita Hoxha, A. R. kızlık soyadı Hoxha ve SH. Gj., kızlık soyadı Hoxha'nın bu kararın hüküm kısmının I. maddesinde H. D.'ye tanınan mülkiyet hakkını tanımaları ve İpek Belediyesi kadastro Dairesi'nde mülkiyet hakkı devrine ilişkin değişikliklerin yapılmasına izin vermeye ve bu hakkın H. D.'ye devrini, bu kararın kesinleştiği tarihten 15 gün içerisinde 4.005 avro tutarındaki mahkeme masraflarını ödemeyi, aksi halde zorunlu icra yoluna gidileceği emrine;*
 - III. *Müteveffa M.H.'nin birinci dereceden yasal mirasçıları olan Mikereme Hoxha, Mergim Hoxha, Blerim Hoxha, Merita Hoxha, A. R. kızlık soyadı Hoxha ve SH. Gj., kızlık soyadı Hoxha'nın H. D.'den dava konusu dairenin M. H.'ye iadesini talep ettikleri dava dilekçesinin temelden yoksun olarak reddine.*
23. İpek Belediye Mahkemesi'nin C. nr. 90/93 sayılı kararının gerekçesinde şu ifadeye yer verilmiştir:

"... delillerin incelenmesi sonucunda Mahkeme, her ikisi de İpek mukimi olan H. D. ile M. H. arasında ortak inşaatla ilişkin gerçek şifahi bir anlaşmanın bulunduğu kanaatine varmıştır. Mevcut davada yazılı bir

anlaşma olmayıp bir alım satım sözleşmesinin bulunmasına rağmen Mahkeme, ortak inşaat sözleşmesi Borç ilişkileri Yasası'nın 28. maddesinin düzenlediği şekilde gerçek ve sahici bir amaç idi. Madde şöyledir: "Sözleşme akdetme iradesi sözlü, olağan işaret dili veya kesin bir iradenin bulunduğunu sağlayacak farklı bir şekilde beyan edilebilir". Mahkeme, alım satım sözleşmesinin sözleşme taraflarının gerçek irade ve niyetini gizlediği tespit edildiğinden mevcut davada somut sözleşme olarak ele alınamayacağını tespit etmiştir.

24. Başvurucular İpek Belediye Mahkemesi'nin C. nr. 90/03 sayılı kararına karşı 24 Mayıs 2008 tarihinde İpek Bölge Mahkemesi'nde itiraz ederek şu nedenlerle iptalini talep etmişlerdir:

“ ...

- *Avrupa İnsan hakları Sözleşmesi esas hükümlerinin ihlali,*
- *Olgusal durumun yanlış değerlendirilmesi,*
- *Medeni usul yasası esas hükümlerin ihlali,*
- *Maddi hukuk esas hükümlerinin ihlali.”*

25. İpek Bölge Mahkemesi 9 Kasım 2011 tarihinde Ac. Nr. 313/2010 sayılı kararı çıkarak başvurucuların itirazını temelden yoksun olarak reddetmiş ve İpek Belediye Mahkemesi'nin C. nr. 90/03 sayılı kararını onamıştır.

Başvurucuların İddiaları

26. Başvurucular İpek Belediye Mahkemesi ile İpek Bölge Mahkemesi'nin yargılama süreci ve olguların değerlendirilmesi süresince aşağıda belirtilen temel hak ve özgürlük ihlali işlediklerini ileri sürmüşlerdir.

Kosova Cumhuriyeti Anayasası (bundan sonra: Anayasa) ile güvencence altına alınan haklar:

- Madde 3 [Kanun Önünde Eşitlik]
- Madde 7 [Değerler]
- Madde 16 [Anayasa'nın Üstünlüğü]
- Madde 21 [Genel Esaslar]
- Madde 22 [Uluslararası Anlaşma ve Belgelerin Doğrudan Uygulanması]
- Madde 23 [İnsan Onuru]
- Madde 24 [Kanun Önünde Eşitlik]
- Madde 25 [Yaşam Hakkı]
- Madde 26 [Kişisel Bütünlük Hakkı]
- Madde 27 [İşkence, Şiddet, İnsanlık Dışı ve Onur Kırıcı Muamelelerin Yasaklanması]
- Madde 31 [Adil ve Tarafsız Yargılanma Hakkı]
- Madde 41 [Kamu Evrakına Erişim Hakkı]
- Madde 46 [Mülkiyetin Korunması]
- Madde 54 [Hakların Yargı Yoluyla Korunması]
- Madde 102 [Yargı Sistemi Genel Esasları]

Avrupa İnsan Hakları Sözleşmesi (bundan sonra: AİHS) ile güvencence altına alınan haklar:

- Madde 1 [İnsan Haklarına Saygı Yükümlülüğü]
- Madde 2 [Yaşam Hakkı]
- Madde 3 [İşkence Yasağı]
- Madde 6.1 [Adil Yargılanma Hakkı]
- Madde 8 [Özel Yaşam ve Aile Yaşamına Saygı Hakkı]
- Madde 10 [İfade Özgürlüğü]
- Madde 13 [Etkili Başvuru Hakkı]
- Madde 14 [Ayrımcılık Yasağı]
- AİHS 1. Ek Protokolün 1. maddesi
- AİHS 7. Ek protokolün 2, 3 ve 4. maddeleri AİHS 12. Ek Protokolün 1. maddesiyle bağlantılı olarak.

27. Bu doğrultuda başvuru Mahkeme’den İpek Belediye Mahkemesi’nin C. nr. 90/03 sayılı kararı ile İpek Bölge Mahkemesi’nin Ac.Nr. 313/2010 sayılı kararı ve başvurucudan Mahkeme’ye teslim etmesi istenen ancak hiçbir zaman teslim edilmeyen Kosova Yüksek Mahkemesi’nin C.Nr. 4/2010 sayılı kararının geçersiz ilan edilmesini talep etmişlerdir.

28. Sonuç olarak başvuru davanın yeniden görüşülmesi için dosyanın İpek Belediye Mahkemesine iadesini talep etmişlerdir.

Başvurunun Kabul Edilirliği

29. Mahkeme’nin başvuru Mahkemesi’nin başvurusunu incelemeye geçmeden önce Anayasa’da belirtilmiş ve Yasa ile İçtüzükte ayrıntılı olarak açıklanmış kabul edilebilirlik koşullarını yerine getirip getirmediğini değerlendirmek durumunda olduğunu tespit etmiştir. Mahkeme, başvuru Mahkemesi’nin başvurularında iddia ettikleri ihlalleri ilgili olgular ve açık delillerle destekledikleri, kamu otoritesinin somut bir işlemi olarak bir mahkeme kararına itiraz ettikleri, talep edilen korumayı anlaşılır bir şekilde ortaya koydukları ve bazı bilgi ile belgeleri başvurularının ekinde sundukları görüşündedir.

30. Fakat her halükarda Mahkeme, İçtüzüğün 36. kuralı (1.c) bendinin öngördüğü kabul edilebilirlik kriterlerini dikkate alır. Bent şöyledir:

(1) Mahkeme başvuruları yalnız şu hallerde görüşebilir: c) Başvuru açıkça temellendirildiği zaman.

İçtüzüğün 36. kuralı (2.a) bendi ise şöyledir:

(2) Mahkeme, açıkça temelden yoksun başvuruları şu kanaatlere vardığında reddeder: a) Başvuru ilk görünüş ispatına göre gerektirilmediği zaman;

31. Mahkeme, İçtüzüğün 36. kuralı 4 ve 5. fıkraları uyarınca 18 Mayıs 2012 tarihinde gönderdiği bir yazı ile başvuru Mahkemesi’nin Yüksek Mahkeme kararını teslim etmelerini istediğini hatırlatır. Söz konusu bentler şöyledir:

(4) Başvuru evrakı eksik veya yargılama usulleri açısından zorunlu bilgileri tam içermemesi durumunda, Mahkeme, başvurucudan eksiklerin otuz (30) gün içerisinde zorunlu olarak tamamlamasını talep eder.

(5) Başvurucunun bu kuralın 5. maddesinde belirtilen süre içerisinde eksiklikleri zorunlu olarak tamamlamaya başarılı olamaması durumunda başvuru işleme konacaktır.

32. Ayrıca Mahkeme, Anayasa ile korunan hak ve özgürlükleri ihlal etmediği sürece derece mahkemelerince işlendiği iddia edilen olgu veya hukuk yanlışlarını görüşmek Anayasa Mahkemesi'nin görevi olmadığını hatırlatır. Öyle ki Anayasa'ya göre Mahkeme, hukuk mahkemelerinde alınan kararlar göz önünde bulundurulduğunda, dördüncü derece mahkemesi olmadığını vurgulamak ister. Hukuk mahkemelerinin rolü ve görevi usul ve maddi hukuka ilişkin kuralların yorumlanıp uygulanmasıdır (bkz. *mutatis mutandis* Garcia Ruiz – İspanya [GC] 30544/96 davası AİHM 1999-I tarihli kararı 28. Maddesi).
33. Bu yüzden Anayasa Mahkemesi'nin görevi, başvurucunun adil yargılanacağı şekilde delillerin doğru alınıp yargılama sürecinin bir bütün olarak gerektiği şekilde yapılıp yapılmadığını değerlendirmektir (bkz. *Edwards – Birleşik Krallık*, başvuru no: 13071/87, 10 Temmuz 1991 tarihli karar, 3. paragraf).
34. Aslında başvurucular, hak ve özgürlüklerinin kamu otoritesi işleminden ihlal edildiği yönündeki anayasal şikayet başvurusunu anayasal temellere dayandırmamış ve buna ilişkin deliller sunmamışlardır. Öyle ki Anayasa Mahkemesi, yargılama sürecinin bir bütün olarak ele alındığında herhangi bir şekilde hakkaniyetsiz ve keyfi olduklarını değerlendiremez (bkz. *mutatis mutandis*, Shub – Litvanya davası ile ilgili AİHM'nin 17064/06 sayı ve 30 Haziran 2009 tarihli kabul edilmezlik kararı).
35. Bu şekilde başvurucular mahkemelerin neden ve hangi şekilde Anayasa ile güvence altına alınmış haklarını ihlal ettiklerini göstermeye başarısız olmuşlardır. Mahkeme, İpek Belediye Mahkemesi'nin C. nr. 90/03 sayılı kararı ve İpek Bölge Mahkemesi'nin Ac. Nr. 313/2010 sayılı kararının kanıtlara dayanılarak gerekçelendirildiğini tespit etmiştir.
36. Sonuç olarak başvuru, İçtüzüğü'nün 36. kuralı 1.c bendi ile 4 ve 5. fıkraları uyarınca açıkça temelden yoksun olduğundan kabul edilemezdir.

BU SEBEPLERDEN DOLAYI

Anayasa'nın 113.7 fıkrası, Yasa'nın 20. maddesi ve İ t z   n 36. kuralı uyarınca Anayasa Mahkemesi'nin 5 Temmuz 2013 tarihinde yapılan duruşmasında oybirliğiyle:

- I. Başvurunun kabul edilmez olarak reddine,
- II. Kararın taraflara bildirilmesine
- III. Yasa'nın 20.4 fıkrası uyarınca Resmi Gazete'de yayımlanmasına karar verilmiştir.
- IV. İşbu karar derhal yürürlüğe girer.

Raportör Yargıç

Anayasa Mahkemesi Başkanı

Robert Carolan, imza

Prof. Dr. Enver Hasani, imza